

T. B. M. M. (S. Sayısı : 57)

5682 Sayılı Pasaport Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İdare Amirleri Kütahya Milletvekili Mustafa Uğur Ener, İstanbul Milletvekili Yüksel Çengel ve Samsun Milletvekili Nafiz Kurt'un 5682 Sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü Maddesinin (A) Bendinin 2 nci Fıkrası ile (C) Bendinin 2 nci Fıkrasının İlk Cümlesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (1/416, 2/10)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md. 07/

101 - 1959/01468

29 . 3 . 1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 6.3.1988 tarihinde kararlaştırılan «5682 sayılı Pasaport Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde demokrasinin tüm kurum ve kuralları ile işlemini temin amacıyla idarî ve yasal uygulamalarda sürdürülen liberalleşme çalışmaları içerisinde temel hak ve hürriyetlerden biri olan seyahat hürriyeti ile ilgili 5682 sayılı Pasaport Kanununda da bazı iyileştirme, geliştirme ve yenileştirme çalışmaları yapılması gereği duyulmuştur.

Ayrıca, Avrupa Ekonomik Topluluğuna tam üyeliğin söz konusu olduğu ve ekonominin dışa açılma çabalarının giderek arttığı günümüzde pasaport verilmesini en-

gelleyci kanun hükümlerinin değiştirilerek azaltılması, vatandaşa ve idareye kolaylık getirilmesini sağlayacak tedbirlerin alınması zarurî görülmüştür.

Bu sebeple batılı demokratik ülkelerin pasaport kanunları da göz önüne alınarak, 5682 sayılı Pasaport Kanununun Diplomatik, Hususî, Hizmet ve Umuma Mahsus pasaportlarla ilgili maddeleri ile pasaport veya pasaport yerine geçerli vesika verilmesi yasak olan haller ve yurt dışına çıkışları engelleyen hususlarda değişiklikler yapılması öngörülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 15 Temmuz 1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesi üçüncü bendinde Diplomatik Pasaport verilecekler arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi dışından Bakan olanlar ile bazı yüksek yargı organlarının başkanları bulunmadığından T.C. Anayasasında yer alan Yüksek Yargı Organlarından Anayasa Mahkemesi, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanları, Büyükelçilik unvanı taşıyan Başbakan Başmüşavirleri ile Başbakan dışişleri danışmanları maddeye ilave edilmiştir.

5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesinin beşinci fıkrası değiştirilerek Diplomatik Pasaport alan kimselerin sıfat ve vazifeleri devam ettiği müddetçe yanlarında yaşayıp iş sahibi olmayan ve yurt içi veya yurt dışında yükseköğrenim yapmakta bulunan erkek çocuklarına 25 yaşını geçmemek üzere yükseköğrenimlerini bitirinceye kadar Diplomatik Pasaport verilme imkânı getirilmiştir.

Madde 2. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü maddesi (A) bendinin birinci fıkrası değiştirilerek Türkiye Büyük Millet Meclisi eski üyelerine, eski bakanlara ve ayrıca bu bende yeni bir üçüncü fıkra eklenerek Başbakanlık ve Bakanlıklar ile bunlara bağlı kuruluşlarda 1 inci kadro derecesi karşılık gösterilmek veya T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilip emekli kesenekleri bu dereceden kesilmek suretiyle sözleşmeli olarak çalıştırılanlara, Kamu İktisadî Teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıklarında Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı olarak sözleşmeli çalıştırılanlara ve Büyükşehir Belediye Başkanları ile İl Belediye Başkanlarına görevleri süresince Hususî Pasaport verilme imkânı getirilmektedir.

Bu maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılarak, 2 nci ve 3 üncü derece kadrolardan emekli veya çekilme sebepleri ile ayrılmış olup da Hususî Damgalı Pasaport verilme imkânı getirilmekte ve 1 inci derece ile aralarında olan fark kaldırılmaktadır.

Ayrıca, bu maddenin dördüncü fıkrası değiştirilmek suretiyle Hususî Damgalı Pasaport alabilecek durumda bulunanların yanında yaşayıp reşit bulunmayan veya reşit olmakla beraber malul ve yetim aylığı bağlanan erkek çocukları ile iş sahibi olmayan ve yurt içi veya yurt dışında yükseköğrenim yapmakta bulunan erkek çocuklarına 25 yaşını geçmemek üzere yükseköğrenimlerini bitirinceye kadar Hususî Damgalı Pasaport verilme imkânı sağlanmaktadır.

Diğer taraftan bu maddenin (C) bendi ikinci fıkrası değiştirilerek iki sene müddetle verilen Hususî Damgalı pasaportların süreleri 4 yıla, Hizmet Damgalı pasaportlar da 4 yılı geçmemek üzere pasaport sahibinin görevinin müddetine göre tespit

edilecek süre için geçerli olmak üzere tanzim edilme ve üçer defa temdit edilen Hususî ve Hizmet Damgalı pasaportların aynı sürelerle 5'er defa temdit edilme imkânı getirilmektedir.

Madde 3. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun 7 nci maddesi ile «Çıkış Vizesi» düzenlenmektedir. Bu maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları ise yurt dışına çıkmaları ilgili daireler tarafından mahzurlu görülenlerin yurt dışına çıkmalarına nasıl mani olunacağını belirtmektedir. Bu fıkralar Pasaport Kanununun 22 nci maddesinde belirtilen «Pasaport veya vesika verilmesi yasak olan haller» ile doğrudan ilişkili bulunmaktadır.

Bu sebeple 7 nci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları bu maddeden çıkarılarak 22 nci maddeye aktarılmış ve bu madde yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre pasaport veya pasaport yerine geçerli vesika verilmemesi ve yurt dışına çıkışların engellenmesi diğer batı ve hürriyetçi demokratik ülkelerin pasaport kanunları da göz önüne alınarak başta mahkeme kararı, askerlik ilişkisi, vergi borcu ve genel güvenlik gibi sebeplere dayandırılmış, mevcut Kanunun 22 nci maddesinde yazılı suçlardan sanık olanların önemli bir bölümü madde metninden çıkarılarak sadece Devletimizin ve Cumhuriyetin kurucusu Atatürk aleyhine işlenen suçlarla Anayasanın 174 üncü maddesinde sayılan İnkılap Kanunlarına aykırı hareket etmek suçlarından ve Türk Ceza Kanununun 2 nci kitabının 1 inci babında yazılı Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlardan sanık olanlara inhisar ettirilmiştir. Ayrıca, bu suçlardan sanık olanlara mahkemelerce yurt dışına çıkma yasağı konulmamış olması ve yurt dışına çıkmalarında zaruret görülmesi halinde İçişleri Bakanının teklifi ve Başbakanın onayı ile pasaport veya pasaport yerine geçen seyahat vesikası verilebilme imkânı muhafaza edilmiştir.

Bu maddede yazılı suçlardan mahkûm olanlardan meşruten tahliye edilenlere de pasaport verilebilme imkânı getirilmiştir.

Madde 4. — 5682 sayılı Pasaport Kanununa eklenen Ek 3 üncü madde ile 1 inci, 2 nci ve 3 üncü derece kadrolarında bulunup da Hususî Damgalı Pasaport almaya hakkı olan Devlet memurları ile subay ve astsubayların taşıdıkları unvan ve/veya rütbeleni taşımakla beraber 1 inci, 2 nci, 3 üncü derece kadroları alamadan emekli olan veya ayrılanlardan Devlet memuriyetindeki hizmet süreleri, taşıdıkları unvan ve/veya rütbeleri itibarıyla bugün Hususî Damgalı Pasaport almaya hak kazananlar emsal alınmak suretiyle bunlara da Hususî Damgalı Pasaport verilme imkânı getirilmektedir.

24 Mart 1950 tarihli ve 5654 sayılı Pasaport Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun, her ne suretle olursa olsun vatandaşlık sıfatı saklı olmuş bulunup da turist olarak gelmek isteyenlerden mahzur görülmeyenlerin turist sıfatı ile yılda ençok dört ay kalabilmek üzere Türkiye'ye gelmelerine imkân vermektedir. Bir yılda dört aydan fazla kalmak isteyenlere izin verilememektedir.

403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun Türk vatandaşlığının kaybı başlığını taşıyan ikinci bölümünde; 19 uncu maddede, yabancı ile evlenen Türk kadını kocasının vatandaşlığını belirli şartların gerçekleşmesi ile kazanıyorsa Türk vatandaşlığının o tarihte kaybedileceğini belirtmektedir. Aynı Kanunun 20 nci maddesi, yetkili makam

kararı ile kayıptan bahsetmekte ve vatandaşlıktan çıkma ve başka bir devlet vatandaşlığını kazanma iznini düzenlemektedir.

24 üncü madde vatandaşlığa alınmanın iptali, 25 inci madde kaybettirme, 26 ncı maddede de çıkarmaya dair hükümler ihtiva etmektedir.

Bu Kanunun 8 inci maddesine göre, Türk vatandaşlığını kaybetmiş olanlar yeniden vatandaşlığa alınabilmekte fakat 35 inci maddesine göre, Türk vatandaşlığından çıkarılanlar hiçbir şekilde yeniden Türk vatandaşlığını kazanamamaktadır.

Bundan da anlaşılıyor ki vatandaşlığı kaybettirme ile vatandaşlıktan çıkarılma farklı sonuçlar doğurmaktadır.

Bu sebeple 5682 sayılı Pasaport Kanununa eklenen ek 4 üncü madde ile her ne suretle olursa olsun Türk vatandaşlığını kaybedenlerden Türkiye'ye gelmek isteyenlere mahzurlu görülmemesi halinde İçişleri Bakanlığınca izin verilebilme imkânı getirilmekte, sadece 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 26 ncı maddesine göre vatandaşlıktan çıkarılanlara turist olarak yılda en çok dört ay kalabilmek üzere izin verilebilmesi düzenlenmektedir.

Madde 5. — 5682 sayılı Kanunun çıkış vizesi ile ilgili 7 nci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları 22 nci maddeye eklendiğinden mezkûr fıkralar ile 24 Mart 1950 tarihli ve 5654 sayılı Pasaport Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanunla düzenlenen ek maddenin ikinci fıkrasında sözü edilen 431 sayılı Kanunun 2, 3, 4 ve 5 inci maddeleri Cumhuriyetin 50 nci Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı Hakkında Kanunla yürürlükten kaldırılmış, birinci fıkrası da yukarıdaki şekilde değiştirildiğinden bu Kanunun yürürlükte olan başka bir maddesi de kalmadığından 24 Mart 1950 tarihli ve 5654 sayılı Kanun da yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 6. — Yürürlük maddesidir.

Madde 7. — Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5682 sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü maddesinin A bendinin 2 nci fıkrasının değiştirilmesine dair kanun teklifimiz ekli olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını arz ederiz.

13.1.1988

Mustafa Uğur Ener
Kütahya Milletvekili
TBMM İdare Amiri

Yüksel Çengel
İstanbul Milletvekili
TBMM İdare Amiri

Nafiz Kurt
Samsun Milletvekili
TBMM İdare Amiri

GEREKÇE

Genel Gerekçe ve Madde 1 :

Kanun koyucu, devletin yüksek kademelerinde görev yapmış kimselere, bu görevlerde buldukları ve emekli oldukları zaman, yurt dışına çıkmalarında, devlete hizmetleri ölçüsünde saygınlık kazandırmak maksadıyla «hususî damgalı pasaport» verilmesini kabul etmiştir. Devletin yüksek kademelerinde görev yapanlara tanınan bu haktan, TBMM üyelerinin yararlandırılmamasının makul bir izahı yoktur. Zira, kanun koyucu, TBMM üyelerine görevlerinde iken «Diplomatik pasaport» verilmesini öngördüğü halde, diğer memura ve subaylara bu pasaport verilmemiştir. Buna rağmen memur ve subaylara tanınan özel damgalı pasaport, alma hakkında TBMM'nin emekli ve eski üyeleri yararlandırılmamaktadır.

TBMM emekli üyelerine «özel damgalı pasaport» verilmemesi kanun hükmünden çok kanun maksadına ters düşen bir yorumdan kaynaklanmaktadır.

TBMM üyeleri gibi, kanun koyucunun 1, 2, 3 üncü dereceden maaş almasını uygun gördüğü kimseler dahi, devletin çeşitli üst kademelerinde hizmet vermiş veya hizmet verdiği kabul edilmiş kimselerdir. Bunların da özel damgalı pasaport almaları aynı anlayışa uygun düşecektir.

Özel damgalı pasaporttan iki sene için verilmektedir. Oysa damgalı pasaport alacak kimseler, bir kadroya gelmişlerdir. Bu kadroya haiz olma durumu devamlılık arz ettiğinden, bunlara iki sene yerine beş sene süreli pasaport verilmesinin herhangi bir sakıncası yoktur. Bilakis bu suretle, birtakım bürokratik muameleleri azaltacaktır.

Kanunun 2 ve 3 üncü maddeleri yürürlük ve yürütme maddeleridir.

TBMM İDARE AMİRLERİ KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ MUSTAFA UĞUR
ENER, İSTANBUL MİLLETVEKİLİ YÜKSEL ÇENGEL VE SAMSUN MİLLET-
VEKİLİ NAFİZ KURT'UN TEKLİFİ

**5682 Sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü Maddesinin (A) Bendinin 2 nci Fıkrası ile
(C) Bendinin 2 nci Fıkrasının İlk Cümlesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi**

MADDE 1. — 5682 Sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü Maddesinin 3073 Sayılı Kanunla değişik (A) bendinin 2 nci fıkrası ile (C) bendinin 2 nci fıkrasının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

A) (İkinci fıkra) - Bunlardan emeklilik veya çekilme sebepleriyle vazifelerinden ayrılmış olanlara, Türkiye Büyük Millet Meclisi eski üyelerine ve T.C. Emekli Sandığından birinci, ikinci ve üçüncü dereceden maaş alan iştirakçilere de bu nevi pasaport verilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi eski üyeleriyle, birinci dereceden emekli maaş alan T.C. Emekli Sandığı iştirakçileri hariç olmak üzere başka bir vazife almış veya iş kurmuş olanlar bu haktan yararlanamazlar.

C) (İkinci fıkra) - «Hususî damgalı pasaportlar beş sene için, hizmet damgalı pasaportlar, pasaport sahibinin görevinin müddetine göre tespit edilecek süre için geçerli olmak üzere tanzim edilir...»

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No. : 1/416, 2/10

Karar No. : 10

9.5.1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5682 sayılı Pasaport Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İdare Amirleri Kütahta Milletvekili Mustafa Uğur Ener, İstanbul Milletvekili Yüksel Çengel ve Samsun Milletvekili Nafiz Kurt'un; 5682 sayılı Pasaport Kanununun 14 üncü maddesinin (A) Bendinin 2 nci fıkrası ile (C) Bendinin 2 nci fıkrasının ilk cümlesinin Değiştirilmesine Dair Kanun teklifi, birbirleriyle ilgili görüldüğünden İçtüzüğün 36 ncı maddesi gereğince birleştirilmiş; İçişleri ve Adalet Bakanlıkları temsilcilerinin de katıldığı ve Komisyonumuzun 5.5.1988 tarihli toplantısında tasarı esas alınarak incelenip, görüşüldü.

Komisyonumuz; tasarı ve gerekçesini uygun bulmuş, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra maddelerine geçilmesini kabul etmiştir.

Tasarının 1 inci maddesiyle değiştirilen 5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesi yeniden düzenlenerek diplomatik pasaport verilecekler arasına hiyerarşideki yerleri ile görevleri dikkate alınarak Müsteşarlar ve Diyanet İşleri Başkanı da dahil edilmişlerdir. Ayrıca Pasaport Kanununun 13 üncü maddesinin beşinci fıkrası da tasarıdan çıkarılmıştır. Böylece aynı durumda olan öğrenciler arasında eşitlik sağlanmıştır.

Tasarının 2 nci maddesi kanun tekniği açısından yeniden düzenlenmiş ve ayrıca maddede yapılan yeni düzenlemeyle de hususî damgalı pasaport alabilecek durumda bulunan kimselerin iş sahibi olmayan ve yurt içi veya yurt dışında yükseköğrenim yapmakta bulunan erkek çocuklarına 25 yaşını geçmemek üzere yüksek öğrenimlerini bitirinceye kadar hususî damgalı pasaport verilmemesi hususu öngörülerek yine aynı durumda bulunan öğrenciler arasında eşitlik sağlanmıştır.

Tasarının 3 üncü maddesiyle değiştirilen 5682 sayılı Pasaport Kanununun 22 nci maddesi temel hak ve hürriyetlerden olan seyahat hürriyetinin bir gereği olarak yeniden düzenlenmiştir. Böylece pasaport verilmesini engelleyici kanun hükümleri tasarı metninden çıkarılmış; vatandaşa ve idareye kolaylık getirilmesini öngören değişiklikler yapılmıştır.

Tasarının 4 üncü maddesiyle Pasaport Kanununa eklenen ek madde numaraları yürürlükteki kanun numaralarına paralellik sağlanarak teselsül ettirilmiştir.

Tasarının 5 ve yürürlük ve yürütmeye ilişkin 6 ile 7 inci maddeleri ise aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

Başkan
Galip Demirel
Malatya

Kâtip
Hasan Çakır
Antalya

Üye
Ayhan Arifağaoğlu
Artvin
Muhalifim.

Üye
Mustafa Namlı
Çorum

Üye
İbrahim Gürdal
Isparta
2 nci maddeye muhalifim.

Üye
Mehmet Ali Eren
İstanbul
1 inci ve 3 üncü maddeye muhalifim.

Üye
Ömer Şeker
Konya
2 nci maddeye muhalifim.

Üye
Kudbettin Hamidi
Siirt

Başkanvekili
Necat Tunçsiper
Balıkesir

Üye
Abdurrahman Karaman
Adıyaman

Üye
Ali Necmettin Şeyhoğlu
Çankırı

Üye
Ertekin Durutürk
Isparta
2 ve 3 üncü maddelere
muhalifim.

Üye
Ali Rıza Yılmaz
İçel

Üye
Ziya Ercan
Konya

Üye
Yılmaz Sanioglu
Ordu

Üye
Selahattin Mumcuoğlu
Van

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

5682 Sayılı Pasaport Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 5682 Sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Diplomatik pasaportlar; Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine; Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olmayan bakanlara, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Askerî Yüksek İdare Mahkemesi, Uyuşmazlık Mahkemesi, Sayıştay, Genelkurmay birinci ve ikinci başkanlarına, Cumhuriyet Başsavcısına, orgenerallere, oramirallere, eski Cumhurbaşkanlarına, Yasama Meclisleri eski Başkanlarına, eski başbakanlar ve dışışleri eski bakanlarına, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterine, büyükelçilik unvanı taşıyan Başbakan başmüşavirleri ile Başbakan dışışleri danışmanlarına, Dışışleri Bakanlığı meslek mensuplarına, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği üst düzey görevlilerinden resmî bir görevle gönderilenlere, Türkiye Cumhuriyeti dış temsilcilikleri nezdinde memur edilen müşavirlere, ataşelere ve muavinlerine, hükümet adına milletlerarası resmî müzakereler yapılması, mukavelenameler akdi için veya milletlerarası toplantılarla kongre ve konferanslara katılmak üzere gönderilenlere ve yabancı devletler veya milletlerarası teşekküller nezdinde daimî veya geçici görev yapmak üzere gönderilenlere, siyasi kuryelere verilir.»

«Diplomatik pasaport alan kimselerin sıfat ve vazifeleri devam ettiği müddetçe yanlarında yaşayıp evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan kız çocuklarına ve yine yanlarında yaşayıp reşit bulunmayan erkek çocukları ile iş sahibi olmayan ve yurt içi veya yurt dışında yükseköğrenim yapmakta bulunan erkek çocuklarına 25 yaşını geçmemek üzere yükseköğrenimlerini bitirinceye kadar diplomatik pasaport verilir. Bunlardan reşit bulunmayanlar baba veya analarının pasaportlarının refakathanesine kaydedilebilir. Diplomatik pasaportların refakathanesine kayıtlı bulunanlar pasaport sahibi ile birlikte seyahat etmedikleri takdirde o pasaportu kullanamazlar.»

MADDE 2. — 5682 Sayılı Pasaport Kanununun değişik 14 üncü maddesinin (A) bendinin birinci fıkrası değiştirilmiş, ikinci fıkrasının ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış, bu bende yeni bir üçüncü fıkra eklenmiş, üçüncü fıkra dördüncü fıkra olarak ve aynı maddenin (C) bendinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Türkiye Büyük Millet Meclisi eski üyeleri, eski bakanlar ile 1 inci, 2 nci ve 3 üncü derece kadrolarda bulunan Devlet memurları ve subaylara diplomatik pasaport verilmesini gerektiren vazifelerden başka herhangi bir resmî vazife ile veya kendi hesaplarına yabancı ülkelere gittikleri zaman verilir.»

«Başbakanlık ve bakanlıklar ile bunlara bağlı kuruluşlarda birinci derece kadro karşılık gösterilmek veya T. C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilip emekli kesenekleri bu dereceden kesilmek suretiyle sözleşmeli olarak çalıştırılanlara, kamu iktisadî teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıklarında genel müdür, genel müdür yardımcısı olarak sözleşmeli çalıştırılanlara ve büyükşehir belediye başkanları ile il belediye başkanlarına görevleri süresince hususî damgalı pasaport verilir.»

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

5682 Sayılı Pasaport Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna İki Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun 13 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Diplomatik pasaportlar; Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyesi olmayan bakanlara, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, Uyuşmazlık Mahkemesi, Sayıştay, Genel Kurmay birinci ve ikinci başkanlarına, Cumhuriyet Başsavcısına, orgenerallere, oramirallere, eski cumhurbaşkanlarına, yasama meclisleri eski başkanlarına, eski başbakanlar ve dışişleri eski bakanlarına, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterine, Başbakanlık ve bakanlık müsteşarları ile Diyanet İşleri Başkanına, Büyükelçilik unvanı taşıyan Başbakan başmüşavirleri ile Başbakan dışişleri danışmanlarına, Dışişleri Bakanlığı meslek mensuplarına, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği üst düzey görevlilerinden resmî bir görevle gönderilenlere, Türkiye Cumhuriyeti dış temsilcilikleri nezdinde memur edilen müşavirlere, ataşelere ve muavinlerine, Hükümet adına milletlerarası resmî müzakereler yapılması, mukavele-nameler akdi için veya milletlerarası toplantılarla kongre ve konferanslara katılmak üzere gönderilenlere ve yabancı devletler veya milletlerarası teşekküller nezdinde daimî veya geçici görev yapmak üzere gönderilenlere, siyasi kuryelere verilir.

MADDE 2. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun değişik 14 üncü maddesinin (A) bendi ile aynı maddenin (C) bendinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

A) Hususî damgalı pasaportlar;

Türkiye Büyük Millet Meclisi eski üyeleri eski bakanlar ile 1 inci, 2 nci ve 3 üncü derece kadrolarda bulunan Devlet memurları ve subaylara; diplomatik pasaport verilmesini gerektiren vazifelerden başka herhangi bir resmî vazife ile veya kendi hesaplarına yabancı ülkelere gittikleri zaman verilir.

Bunlardan emeklilik veya çekilme sebepleri ile vazifelerinden ayrılmış olanlara da bu nevi pasaport verilir.

Başbakanlık ve bakanlıklar ile bunlara bağlı kuruluşlarda birinci derece kadro karşılık gösterilmek veya T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilip emekli kesenekleri bu dereceden kesilmek suretiyle sözleşmeli olarak çalıştırılanlara, Kamu İktisadî Teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıklarında genel müdür, genel müdür yardımcısı olarak

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

«Hususî damgalı pasaport alabilecek durumda bulunanların yanında yaşayıp evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan kız çocukları ile yine yanında yaşayıp reşit bulunmayan veya malul ve yetim aylığı bağlanan erkek çocukları ile iş sahibi olmayan ve yurt içi veya yurt dışında yükseköğrenim yapmakta bulunan erkek çocuklarına 25 yaşını geçmemek üzere yükseköğrenimlerini bitirinceye kadar hususî damgalı pasaport verilir. Bunlardan reşit bulunmayanlar baba veya analarının pasaportlarının refakathanesine kaydedilebilir. Refakathanesine kayıtlı bulunanlar pasaport sahibi ile seyahat etmedikleri takdirde o pasaportu kullanamazlar.»

«Hususî damgalı pasaportlar 4 sene için; hizmet damgalı pasaportlar 4 seneyi geçmemek üzere pasaport sahibinin görevinin müddetine göre tespit edilecek süre için geçerli olmak üzere tanzim edilir. Bu pasaportlardan süresi bitenlerin, bu bendin birinci fıkrasında yazılı başvuru ve Dışişleri Bakanlığının vereceği talimat üzerine Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilik ve elçiliklerince de aynı müddetler için 5'er defa uzatılması mümkündür.»

MADDE 3. — 5682 Sayılı Pasaport Kanununun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 22. — Yurt dışına çıkmaları; mahkemelerce yasaklananlara, memleketten ayrılmalarında genel güvenlik bakımından mahzur bulunduğu İçişleri Bakanlığınca tespit edilenlere, askerlikle ilişkisi bulunanlara, vergiden borçlu olduğu pasaport verme yetkili makamlara bildirilenlere ve ayrıca;

a) Atatürk aleyhine işlenen suçlar hakkında 5816 sayılı Kanun ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 174 üncü maddesinde sayılan inkılap kanunlarına aykırı hareket etmek suçlarından,

b) Türk Ceza Kanununun 2 nci kitabının birinci babında yazılı Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlardan,

Sanık bulunanlara haklarında bu suçları nedeniyle verilecek takipsizlik, beraat veya düşme kararları kesinleşinceye, mahkûm olanlara da infazı gereken mahkûmiyetleri tamamlanincaya veya meşruten tahliye oluncaya kadar pasaport veya seyahat vesikası verilmez. Ancak, yabancı memleketlere gitme'leri mahkemelerce yasaklananlar dışında kalan sanıklara zarurî hallerde İçişleri Bakanının teklifi ve Başbakanın onayı ile pasaport veya pasaport yerine geçen seyahat vesikası verilebilir.

Bu durumda olanların açık kimlikleri (adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, ana ve baba adı ile nüfusa kayıtlı olduğu yer) ve tahdit sebebi, ilgili daireler tarafından mahallin polis makamlarına bildirilir.

İlgili polis makamları da bu bilgileri alır almaz bağlı bulunduğu İl Emniyet Müdürlüğü kanalıyla en seri haberleşme aracı ile yazılı olarak hudut kapısı bulunan Em-

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

sözleşmeli çalıştırılanlara ve büyükşehir belediye başkanları ile il belediye başkanlarına görevleri süresince hususî damgalı pasaport verilir.

Hususî damgalı pasaport alabilecek durumda bulunanların eşlerine de aynı nevi pasaport verilir. Hususî damgalı pasaport almaya hakkı bulunduğu sırada vefat edenlerin dul eşlerine başkası ile evlenmemiş ise aynı neviden pasaport verilmesi mümkündür.

Hususî damgalı pasaport alabilecek durumda bulunanların yanında yaşayıp, evli bulunmayan ve iş sahibi olmayan kız çocuklarıyla yine yanında yaşayıp reşit bulunmayan erkek çocuklarına da hususî damgalı pasaport verilir veya bunlar baba veya annelerinin pasaportlarının refakathanesine kaydedilir. Refakathanesine kayıtlı bulunanlar, pasaport sahibi ile seyahat etmedikleri takdirde o pasaportu kullanamazlar.

Hususî damgalı pasaportlar dört sene için; hizmet damgalı pasaportlar dört seneyi geçmemek üzere pasaport sahibinin görevinin müddetine göre tespit edilecek süre için geçerli olmak üzere tanzim edilir. Bu pasaportlardan süresi bitenlerin, bu bendin birinci fıkrasında yazılı başvuru, İçişleri Bakanlığının muvafakati ve Dışişleri Bakanlığının vereceği talimat üzerine Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilik ve elçiliklerince de aynı müddetler için beşer defa uzatılması mümkündür.

MADDE 3. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun değişik 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 22. — Yurt dışına çıkmaları; mahkemelerce yasaklananlara, memleketten ayrılmalarında genel güvenlik bakımından mahzûr bulunduğu İçişleri Bakanlığınca tespit edilenlere, vergiden borçlu olduğu pasaport vermeye yetkili makamlara bildirilenlere pasaport veya seyahat vesikası verilmez. Ancak, yabancı memleketlere gitmeleri mahkemelerce yasaklananlar dışında kalanlara, zarurî hallerde İçişleri Bakanının teklifi ve Başbakanın onayı ile pasaport veya pasaport yerine geçen seyahat vesikası verilebilir.

Bu durumda olanların açık kimlikleri (adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, ana ve baba adı ile nüfusa kayıtlı olduğu yer) ve tahdit sebebi, ilgili daireler tarafından mahallin polis makamlarına bildirilir.

İlgili polis makamları da bu bilgileri alır almaz bağlı bulunduğu il emniyet müdürlüğü kanalıyla en seri haberleşme aracıyla yazılı olarak hudut kapısı bulunan emniyet müdürlüklerine, şahsın nüfusa kayıtlı olduğu il emniyet müdürlüğüne ve Emniyet Genel Müdürlüğüne bildirir.

Bunların yurt dışına çıkışları engellenir ve kendilerine pasaport veya vesika verilmemez, verilmişse geri alınır.

Birinci fıkrada yazılı makamlar tarafından pasaport verilmesi veya yurt dışına çıkması yasaklananlarla, yurt dışında kalmalarına genel güvenlik bakımından mahzur

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

niyet Müdürlüklerine, şahsın nüfusa kayıtlı olduğu İl Emniyet Müdürlüğüne ve Emniyet Genel Müdürlüğüne bildirir.

Bunların yurtdışına çıkışları engellenir ve kendilerine pasaport veya vesika verilmez, verilmişse geri alınır.

Birinci fıkrada yazılı makamlar tarafından pasaport verilmesi veya yurtdışına çıkması yasaklananlarla yurtdışında kalmalarına genel güvenlik bakımından mahzur bulunduğu tespit edilenlerin süreleri dolan pasaportları yenilenmez, kendilerine Türkiye'ye dönmeleri için seyahat vesikası verilir.

Pasaport veya pasaport yerine geçen vesikaları kaybedenlerden bunu haklı bir sebebe dayandıramayanlarla buldukları ülkelerden sınırdışı edilmiş olanlara bu ülkelerden çıkarılış sebepleri göz önünde tutularak pasaport veya vesika verilmeyebilir.»

MADDE 4. — 5682 sayılı Pasaport Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

«EK MADDE 3. — Devlet memuru olarak 1 inci, 2 nci ve 3 üncü derece kadrolarda bulunup da Hususî Damgalı Pasaport almaya hakkı olan Devlet memurları ile subay ve astsubayların taşıdıkları unvan ve/veya rütbeleri taşımakla beraber 1 inci, 2 nci ve 3 üncü derece kadroları almadan emekli olan veya ayrılanlardan Devlet memuriyetindeki hizmet süreleri, taşıdığı unvan ve/veya rütbeleri itibarıyla bugün Hususî Damgalı Pasaport almaya hak kazananlar emsal alınmak suretiyle bunlara da Hususî Pasaport verilir.»

«EK MADDE 4. — Her ne suretle olursa olsun Türk vatandaşlığını kaybedenlerden Türkiye'ye gelmek isteyenlere mahzurlu görülmemesi halinde İçişleri Bakanlığınca izin verilebilir. Bunlardan 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 26 ncı maddesine göre vatandaşlıktan çıkarılmış olup da turist olarak ülkemize gelmek isteyenlere yılda en çok dört ay kalabilmek üzere izin verilebilir.»

MADDE 5. — 5682 sayılı Pasaport Kanununun 7 nci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları ile 24 Mart 1950 tarihli ve 5654 sayılı Pasaport Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

bulduğu tespit edilenlerin süreleri dolan pasaportları yenilenmez, kendilerine Türkiye'ye dönmeleri için seyahat vesikası verilir.

Pasaport veya pasaport yerine geçen vesikaları kaybedenlerden, bunu haklı bir sebebe dayandıramayanlarla buldukları ülkelerden sınır dışı edilmiş olanlara, bu ülkelerden çıkarılış sebepleri göz önünde tutularak pasaport veya vesika verilmeyebilir.

MADDE 4. — 5682 sayılı Pasaport Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 4. — Tasarının Ek 3 üncü maddesi Ek Madde 4 olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 5. — Tasarının Ek 4 üncü maddesi Ek Madde 5 olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 6. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

6 . 3 . 1988

Turgut Özal
Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

İ. Kaya Erdem

Devlet Bakanı
Abdullah Tenekeci

Devlet Bakanı
Ali Bozer

Devlet Bakanı
Adnan Kahveci

Devlet Bakanı
Cemil Çiçek

Adalet Bakanı
M. Oltan Sungurlu

İçişleri Bakanı
Mustafa Kalemli

Maliye ve Gümrük Bakanı
A. Kurtcebe Alptemoçin

Bayındırlık ve İskân Bakanı
İ. Safa Giray

Ulaştırma Bakanı
Ekrem Pakdemirli

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
İmren Aykut

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
Fahrettin Kurt

Devlet Bakanı
Kâzım Oksay

Devlet Bakanı
Veysel Atasoy

Devlet Bakanı V.
A. Kahveci

Devlet Bakanı
Mehmet Yazar

Devlet Bakanı
Nihat Kitapoçtı

Millî Savunma Bakanı
Ercan Vuralhan

Dışişleri Bakanı
A. Mesut Yılmaz

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı
Hasan Celâl Güzel

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
Bülent Akarcalı

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı
H. Hüsnü Doğan

Sanayi ve Ticaret Bakanı
Şükrü Yürür

Kültür ve Turizm Bakanı
M. Tınaz Titiz

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

